

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 14.4.2014
COM(2014) 224 final

**POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

Poročilo o izvajanju Listine EU o temeljnih pravicah za leto 2013

{SWD(2014) 141 final}

{SWD(2014) 142 final}

1. UVOD

Listina Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Listina) je naslovljena predvsem na institucije EU. Nacionalne sisteme dopolnjuje in jih ne nadomešča. Države članice morajo upoštevati lastne ustavne sisteme in temeljne pravice, ki jih ti sistemi določajo. Države članice morajo Listino upoštevati samo, ko s svojimi nacionalnimi ukrepi izvajajo pravo EU, kot je določeno v členu 51 Listine.

To poročilo poudarja vlogo Sodišča Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: Sodišče) pri izvajanju Listine, zlasti v zvezi z najnovejšim razvojem njegove sodne prakse o uporabi Listine v državah članicah.

Poročilo opisuje tudi, kako institucije EU spoštujejo in spodbujajo temeljne pravice, ki so pod nadzorom Sodišča, pri vseh svojih pobudah, vključno z razvojem nove zakonodaje in politik ter izvršilnih ukrepov.

Nazadnje poročilo opozarja na pomembnost Evropske konvencije o človekovih pravicah (v nadaljnjem besedilu: EKČP) in napredek, dosežen ob pristopu EU k temu instrumentu.

Podrobne informacije o uporabi Listine, ki opisujejo konkretne težave, s katerimi se srečujejo posamezniki, so navedene v delovnem dokumentu služb Komisije, priloženem temu poročilu (Priloga 1). Napredek pri izvajanju strategije za enakost žensk in moških 2010–2015 je predstavljen v ločeni prilogi (Priloga 2).

2. UPORABA LISTINE V DRŽAVAH ČLANICAH

Nacionalni sodniki se vse bolj zavedajo vpliva Listine ter prosijo Sodišče¹ za navodila za njeno uporabo in razlago v postopku predhodnega odločanja².

Da bi Sodišče ugotovilo, ali določena situacija spada na področje uporabe Listine, kot je določeno v njenem členu 51, prouči zlasti, ali je cilj zadevne nacionalne zakonodaje izvajanje določbe prava EU, kakšna je narava te zakonodaje, ali sledi ciljem, ki jih pravo EU ne zajema, ter ali obstaja posebna ureditev prava EU na tem področju ali pa taka, ki lahko nanj vpliva³.

Tri nedavne zadeve so dobri primeri situacij, v katerih je Sodišče odločilo, da države članice **niso izvajale prava EU**, in se zato Listina ni uporabljala.

Prvič, v zadevi *Pringle*⁴ je Sodišče razsodilo, da države članice z vzpostavitvijo stalnega mehanizma za reševanje kriz za države euroobmočja niso izvajale prava EU. Pogodbi EU ne dodeljujeta posebne pristojnosti za vzpostavitev takšnega mehanizma. Posledično države članice niso izvajale prava EU v smislu člena 51, zato se Listina ni uporabljala.

Drugič, v zadevi *Fierro in Marmorale*⁵ je Sodišče proučilo italijansko zakonodajo, ki zahteva razglasitev ničnosti prodaje nepremičnine v primeru spremembe nepremičnine brez upoštevanja urbanističnih zakonov. Takšna samodejna razglasitev

¹ Za pregled predlogov za sprejetje predhodnih odločb, predloženih Sodišču v letu 2013, ki se nanašajo na Listino, glej Dodatek II.

² Glej člen 267 PDEU.

³ Sodba Sodišča z dne 18. decembra 1997, *Annibaldi*, C-309/96, točke 21–23, in Sodba Sodišča z dne 8. novembra 2012, *Iida*, C-40/11, točka 79.

⁴ Sodba Sodišča z dne 27. novembra 2012, *Thomas Pringle*, C-370/12.

⁵ Sklep Sodišča z dne 30. maja 2013, *Francesco Fierro in Fabiana Marmorale proti Edoardo Ronchi in Cosimo Scocozza*, C-106/13.

ničnosti ovira uveljavljanje lastninske pravice (člen 17⁶). Sodišče je tožbo razglasilo za nedopustno, ker ni bilo povezave med nacionalnimi urbanističnimi zakoni in pravom EU.

Tretjič, v zadevi *Cholakova*⁷ je Sodišče proučilo situacijo, ko je bolgarska policija G. I. Čolakovi odvzela prostost, ker med policijsko kontrolo ni hotela predložiti svoje osebne izkaznice. Sodišče je razsodilo, da je bila zadeva popolnoma nacionalne narave, saj G. I. Čolakova ni pokazala namena, da bi zapustila bolgarsko ozemlje. Sodišče je razsodilo, da ni pristojno za obravnavo zadeve, in je tožbo razglasilo za nedopustno.

Trenutno obstajajo tri situacije, ko je **treba uporabiti Listino**.

Prvič, „izvajanje prava EU“ v državi članici zajema **zakonodajno dejavnost ter sodne in upravne prakse pri izpolnjevanju obveznosti v skladu s pravom EU**. Primer tega je, ko države članice zagotavljajo učinkovito sodno varstvo za zaščito pravic posameznikov, ki izhajajo iz prava EU, kot jih k temu zavezuje člen 19(1) PEU. Direktiva o prostem gibanju⁸ dovoljuje državam članicam, da omejijo svobodo gibanja državljanov EU zaradi javnega reda, javne varnosti ali javnega zdravja. Sodišče je v zadevi *ZZ* razsodilo, da je treba zadevni osebi razkriti podlago za takšno zavrnitev⁹. V tem primeru razlogi za odločbo o zavrnitvi vstopa v Združeno kraljestvo niso bili razkriti zaradi nacionalne varnosti. Sodišče je potrdilo, da ima oseba pravico do obveščenosti o podlagi za odločbo o zavrnitvi vstopa, saj zaradi zaščite nacionalne varnosti ni mogoče odreči pravice do poštene obravnave, kar onemogoči uveljavljanje pravice do pravnega sredstva (člen 47).

Drugič, Sodišče je ugotovilo, da se Listina uporablja, **ko organ države članice uporabi diskrecijsko pravico, ki mu je dodeljena s pravom EU**. V zadevi *Kaveh Puid*¹⁰ je Sodišče potrdilo že uveljavljeno sodno prakso¹¹ in razsodilo, da država članica ne sme predati prosilca za azil državi članici, ki je bila določena kot prva odgovorna, če obstajajo utemeljeni razlogi za prepričanje, da bi bil prosilec izpostavljen resnični nevarnosti, da se bo z njim nečloveško ali ponižujoče ravnalo, kar bi kršilo člen 4 Listine.

Nazadnje, nacionalni ukrepi, povezani s črpanjem sredstev EU pod deljenim upravljanjem, lahko pomenijo izvajanje prava EU. V zadevi *Blanka Soukupová*¹² je Sodišče razsodilo, da morajo države članice pri izvajanju Uredbe Sveta (ES) št. 1257/1999 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega usmerjevalnega in jamstvenega sklada spoštovati načeli enake obravnave in prepovedi diskriminacije iz člena 20, člena 21(1) in člena 23 Listine. Države članice morajo pri dodeljevanju podpore za predčasno upokožitev starejšim kmetom zagotoviti enako obravnavo žensk in moških ter prepovedati vsakršno diskriminacijo na podlagi spola.

⁶ Nadaljnji členi v oklepajih so členi Listine.

⁷ Sklep Sodišča z dne 6. junija 2013, *Gena Ivanova Cholakova*, C-14/13.

⁸ Direktiva 2004/38/ES, UL L 158, 2004, str. 77.

⁹ Sodba Sodišča z dne 4. junija 2013, *ZZ proti Secretary of State for the Home Department*, C-300/11.

¹⁰ Sodba Sodišča z dne 14. novembra 2013, *Bundesrepublik Deutschland proti Kaveh Puid*, C-4/11.

¹¹ Sodba Sodišča z dne 21. decembra 2011, združeni zadevi *N. S. proti Secretary of State for the Home Department* in *M. E. in drugi*, C-411/10 in C-493/10.

¹² Sodba Sodišča z dne 11. aprila 2013, *Blanka Soukupová*, C-401/11.

Veliko se je razpravljalo o sodbi v zadevi *Åkerberg Fransson*¹³ iz leta 2013 v zvezi z **uporabo Listine**. Ta sodna odločba je pomemben korak v nenehnem procesu pojasnjevanja razlage člena 51 Listine.

Sodišče je bilo zaproseno za pojasnilo, ali primeri nacionalnega prava, ki izpolnjujejo cilje, določene s pravom EU, veljajo tudi za situacije, v katerih se pravo EU „izvaja“ v smislu člena 51 Listine. Sodišču je zadevo v predhodno obravnavo predložilo švedsko okrožno sodišče, ki ni bilo prepričano, ali je mogoče zaradi davčne utaje v okviru prijavljanja DDV začeti kazenski postopek zoper obdolženca, če mu je bila že naložena upravna davčna sankcija zaradi istega dejanja navajanja neresničnih podatkov. Takšne postopke je bilo treba proučiti v povezavi z načelom *ne bis in idem* (načelom, da oseba ne bi smela biti dvakrat kaznovana za isto kaznivo dejanje) iz člena 50 Listine, čeprav nacionalna zakonodaja, ki je podlaga za te upravne sankcije in kazenski postopek, ni bila sprejeta zaradi prenosa prava EU.

Sodišče je izpostavilo dejstvo, da pravo EU državam članicam nalaga obveznost pobiranja dolgovanega DDV, da bi preprečile nezakonita dejanja, ki škodijo finančnim interesom Unije, in obveznost sprejetja enakih ukrepov kot za preprečevanje goljufij, ki škodujejo njihovim interesom¹⁴.

Lastni viri EU zajemajo prihodke iz uporabe enotne stopnje od usklajene osnove za odmero DDV, določene v skladu s pravili EU. Tako obstaja neposredna zveza med pobiranjem prihodkov od DDV ob spoštovanju zadevnega prava EU in dajanjem ustreznih virov iz naslova DDV na razpolago proračunu EU. Vsaka vrzel pri pobiranju prihodkov od DDV na nacionalni ravni lahko vpliva na proračun EU. Sodišče je razsodilo, da „[k]er je [...] treba, kadar nacionalna ureditev spada na področje uporabe prava Unije, spoštovati temeljne pravice, ki jih zagotavlja Listina, ne morejo obstajati primeri, v katerih nacionalna ureditev spada na področje uporabe prava Unije, ne da bi se uporabljale te temeljne pravice. Dejstvo, da se uporabi pravo Unije, vključuje uporabo temeljnih pravic, ki jih zagotavlja Listina“¹⁵. Po mnenju Sodišča je bila uporaba nacionalnega prava v tem okviru „namenjena sankcioniranju kršitev določb [...] direktive in torej izpolnjevanju obveznosti, ki jo Pogodba nalaga državam članicam, in sicer, da učinkovito sankcionirajo ravnanja, ki škodijo finančnim interesom Unije“¹⁶.

Glede izida sojenja pa je Sodišče opozorilo, da načelo preprečevanja dvakratnega kaznovanja osebe za isto kaznivo dejanje ne preprečuje, da država članica za ista dejanja naloži kombinacijo davčnih in kazenskih sankcij, dokler davčne sankcije niso kazenskopravne narave.

3. UKREPI ZA SPODBUJANJE UČINKOVITEGA IZVAJANJA LISTINE

Temeljne pravice se spodbujajo z vsemi politikami EU. Komisija na področjih, ki so v pristojnosti EU, predlaga zakonodajo EU, ki udejanja pravice in načela iz Listine. Komisija tudi sprejema aktivne ukrepe za spodbujanje Listine in zagotavlja spoštovanje prava EU s postopki za ugotavljanje kršitev proti državam članicam.

Spoštovanje Listine s strani samih institucij nadzira Sodišče, ki preverja skladnost aktov EU z Listino.

¹³ Sodba Sodišča z dne 26. februarja 2013, *Åklagaren proti Hansu Åkerberg Fransson*, C-617/10.

¹⁴ Prav tam, točka 26.

¹⁵ Prav tam, točka 21.

¹⁶ Prav tam, točka 28.

3.1. Zakonodaja EU

Komisija zagotavlja in temeljito preverja, da **zakonodajni predlogi** spoštujejo in spodbujajo temeljne pravice. Temu pristopu sledi skozi celoten zakonodajni proces, in sicer od samega predloga do njegove obravnave v času pogajanj med institucijami EU in njegovega dokončnega sprejetja.

3.1.1. Zakonodajni predlogi

Na področju kazenskega prava je **Komisija predlagala pet pravnih ukrepov za nadaljnje spodbujanje agende o procesnih pravicah** in krepitev temeljev evropske kazenske politike. Ti ukrepi vključujejo tri predloge direktiv:

- za krepitev nekaterih vidikov domneve nedolžnosti in pravice biti navzoč na sojenju v kazenskem postopku (člena 48 in 47);
- o procesnih jamstvih za otroke, ki so osumljeni ali obdolženi v kazenskem postopku (člena 24 in 49);
- o začasni brezplačni pravni pomoči za osumljene ali obdolžene osebe, ki jim je bila odvzeta prostost, ter pravni pomoči za osebe v postopkih na podlagi evropskega naloga za prijetje (člen 47(3)).

Ukrepi vključujejo tudi dve priporočili, in sicer o procesnih jamstvih za ranljive osebe, ki so osumljene ali obdolžene v kazenskem postopku, in o pravici do pravne pomoči za osumljence ali osebe, obdolžene kaznivih dejanj v kazenskem postopku (člen 47)¹⁷.

Potreba po utemeljitvi kazenskoopravnih ukrepov na močnih ter po vsej EU razširjenih standardih procesnih pravic in pravic žrtev v skladu z Listino je bistvena za krepitev načela vzajemnega zaupanja, ki je osnova pravosodnega sodelovanja.

Komisija je zagotovila tudi učinkovito varstvo zaupnosti med odvetnikom in stranko v zakonodaji EU na področju pranja denarja. Predlagana **direktiva o preprečevanju pranja denarja** iz februarja 2013 nalaga obveznost poročanja organom o morebitnem sumu pranja denarja ali financiranja terorizma v številnih poklicnih dejavnostih. Vendar ob upoštevanju bistvenega pomena pravice do obrambe (člen 48) predlagana direktiva od držav članic zahteva, da se v nekaterih okoliščinah ta obveznost ne uporablja za odvetnike, na primer v zvezi z informacijami, prejetimi pri ugotavljanju pravnega položaja stranke¹⁸.

Poleg tega je Komisija zagotovila pravno sredstvo za **delavce, ko uveljavljajo svojo pravico do prostega gibanja v EU**. Cilj tega zakonodajnega predloga¹⁹ je med drugim uvedba pravne obveznosti za države članice, da mobilnim delavcem EU zagotovijo primerno pravno sredstvo na nacionalni ravni (člen 47).

Septembra 2013 je Komisija predlagala uredbo o indeksih, ki se uporabljajo kot **referenčne vrednosti v finančnih instrumentih in finančnih pogodbah**²⁰. Cilj predloga je bil vzpostaviti jasnejše standarde in nadzor za referenčne vrednosti, ki jih zagotovijo tržni akterji v finančnem sektorju. V predlogu je bila predvidena podelitev pooblastil pristojnim organom za preverjanje in izvrševanje, vključno z dostopom do prenosa podatkov na zahtevo. Komisija je ocenila posledice predloga za več pravic,

¹⁷ COM(2013) 821, 822 in 824 z dne 27. novembra 2013 ter COM(2013) 8178 in 8179 z dne 27. novembra 2013.

¹⁸ Sodba Sodišča z dne 26. junija 2007, *Ordre des barreaux francophones et germanophone*, C-305/05.

¹⁹ COM(2013) 236 final z dne 26. aprila 2013.

²⁰ COM(2013) 641 final z dne 18. septembra 2013.

zaščitenih z Listino: varstvo osebnih podatkov (člen 8), pravico do svobode izražanja in obveščanja (člen 11) ter svobodo gospodarske pobude (člen 16).

Komisija je v svojem predlogu uredbe o določitvi pravil varovanja zunanjih meja na morju v okviru operativnega sodelovanja, ki ga usklajuje agencija FRONTEX²¹, sprejetim aprila 2013, zagotovila, da morajo vsi ukrepi, sprejeti med operacijami varovanja, ki jih usklajuje agencija FRONTEX, v celoti spoštovati temeljne pravice in načelo nevračanja, kar pomeni, da noben begunec ne bi smel biti vrnjen v državo, v kateri bi bil verjetno podvržen smrtni kazni, mučenju ali drugemu nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju (člen 19(2)). Pred izkrcanjem v tretji državi morajo države članice upoštevati splošne razmere v zadevni državi za zagotovitev, da ne izvaja prakse v nasprotju z načelom nevračanja, poleg tega pa je treba identificirati zajete ali rešene osebe in oceniti njihove osebne okoliščine.

3.1.2. *Medinstitucionalna pogajanja s pomembnimi vidiki temeljnih pravic*

Leto 2013 je bilo pomembno za pravico do varstva osebnih podatkov. Glede na letošnja razkritja o globalnih nadzornih programih, ki potencialno spremljajo komunikacijo vseh državljanov, so morale institucije EU doseči napredek pri pogajanjih o novem standardu varstva podatkov²². Oktobra 2013 je odbor LIBE Evropskega parlamenta podprl predlog Komisije²³. Cilj reforme je povrniti posameznikom nadzor nad njihovimi podatki s posodobitvijo njihovih pravic (člen 8). Ključni elementi so izrecna privolitve, pravica biti pozabljen, pravica do prenosljivosti podatkov in pravica do obveščenosti o kršitvi varstva osebnih podatkov. Pomagali bodo zapolniti naraščajočo vrzel med državljani in družbami, s katerimi prostovoljno ali drugače delijo svoje podatke.

Za spodbujanje svobode gospodarske pobude iz člena 16 Listine je Komisija leta 2012 podala predlog za posodobitev pravil o **čezmejni insolventnosti**²⁴. Med pogajanj, ki so v letu 2013 znatno napredovala, je bil temeljito obravnavan vpliv tega predloga na pravice manjšinskih upnikov do učinkovitega pravnega sredstva (člen 47) in na lastninsko pravico (člen 17).

3.1.3. *Izvajanje Listine z ukrepi, ki so jih sprejeli zakonodajni organi EU in Komisija*

Na področju procesnih pravic je bila sprejeta **direktiva o pravici do dostopa do odvetnika** ter pravici do obvestitve tretje osebe ob odvzemu prostosti²⁵. S tem zakonodajnim mejnikom je vsem osumljencem zagotovljena pravica do svetovanja odvetnika od najzgodnejših faz postopka do njegovega zaključka (člena 47 in 48).

Evropski parlament in Svet sta sprejela prenovljeno **dublinsko uredbo**²⁶, ki prosilcem zagotavlja učinkovito pravno sredstvo pri pritožbah zoper odločitve o predaji, s čimer zagotavlja popolno učinkovitost pravice prosilca za azil, da ostane na ozemlju, in zmanjšuje tveganje „verižnega vračanja“ (člen 19(2)). Vključuje tudi sodno prakso Sodišča, v skladu s katero se prosilca za azil ne pošlje v državo članico, kadar obstaja resno tveganje kršenja njegovih temeljnih pravic. V takšnem primeru mora druga država članica nemudoma prevzeti odgovornost, da ne bi bil ogrožen hitri dostop prosilca za azil do pravnega varstva.

²¹ COM(2013) 197 final z dne 12. aprila 2013.

²² COM(2012) 11 final z dne 25. januarja 2012 in COM(2012) 10 final z dne 25. januarja 2012.

²³ Evropski parlament, dokument št. A7-0403/2013.

²⁴ COM(2012) 744 final z dne 12. decembra 2012.

²⁵ Direktiva 2013/48/EU, UL L 294.

²⁶ Uredba (EU) št. 604/2013, UL L 180, str. 31.

Evropski parlament in Svet sta sprejela tudi **direktivo o azilnih postopkih**²⁷ in **direktivo o pogojih sprejema**²⁸. Prva krepi jamstva za zaščito temeljne pravice do azila, predvsem s krepitvijo pravice dostopa do azilnih postopkov (člena 18 in 19), medtem ko druga zajema izboljšane in jasnejše standarde za učinkovitejšo zaščito temeljne pravice do dostojanstva, predvsem pri ranljivih prosilcih za azil, ter nadalje usklajuje pravila o pridržanju, pri čemer določa jasne in omejene razloge, pogoje za pridržanje ter jamstva za pridržane osebe (členi 1, 4, 6, 7, 18, 21, 24 in 47).

Na področju **pravic žrtev** Uredba o vzajemnem priznavanju zaščitnih ukrepov v civilnih zadevah²⁹ vzpostavlja preprost in hiter mehanizem za prepoznavanje zaščitnih ukrepov, odrejenih v državi članici v civilnih zadevah. Ljudje, zaščiteni s takšnimi ukrepi (večinoma ženske, ki jim je bila proti nekomu dodeljena prepoved približevanja), so tako lahko prepričani, da bo odredba matične države veljala v celotni EU.

Evropske volitve leta 2014 bodo prve volitve, ki bodo potekale v okviru Lizbonske pogodbe, ki je okrepila pristojnosti Evropskega parlamenta. Komisija je v svojem priporočilu iz marca 2013³⁰ povabila politične stranke, da podprejo kandidata za predsednika Evropske komisije na naslednjih evropskih volitvah in oznanijo svoje povezave z evropskimi političnimi strankami. Cilj tega priporočila je spodbujati volilno pravico iz člena 39 Listine z obveščanjem volivcev o vprašanjih, obravnavanih v okviru teh volitev, spodbujati vseevropsko razpravo in posledično povečati volilno udeležbo.

3.2. Ukrepi za spodbujanje temeljnih pravic

Na vodstvenih položajih v velikih družbah po EU so še naprej večinoma moški. Da bi se dosegla dejanska enakost žensk in moških v upravnih odborih v skladu s členom 23 Listine, je Komisija lansko leto predlagala direktivo o zagotavljanju uravnotežene zastopanosti spolov med neizvršnimi direktorji družb, ki kotirajo na borzi³¹. Evropski parlament je resolucijo o predlagani direktivi³² sprejel v prvi obravnavi novembra 2013, s čimer je potrdil široko soglasje, da je treba povečati zastopanost žensk v upravnih odborih in na splošno podprl pristop Komisije k odpravi sedanjega neravnovesja.

Še eno področje, na katerem EU še naprej krepi zaščito pravic do enakosti in spodbuja sprejemanje pozitivnih ukrepov, je **vklučevanje Romov**. V letu 2013 je bil dosežen velik napredek glede pristopa na ravni EU k reševanju vprašanja izključenosti Romov. Decembra 2013 je bilo soglasno sprejeto priporočilo Sveta³³. Države članice so se zavezale k izboljšanju ekonomskega in socialnega vključevanja romskih skupnosti. Med celotnim procesom so bili v razprave na najvišjih ravneh odločanja vključeni tudi Romi.

3.3. Izvršilni ukrepi EU

Komisija je kot varuhinja pogodb sprejela ukrepe za zagotovitev, da države članice izvršujejo zakonodajo EU, ki udejanja Listino.

²⁷ Direktiva 2013/32/EU, UL L 180.

²⁸ Direktiva 2013/33/EU, UL L 180, 29.6.2013, str. 96.

²⁹ Uredba (EU) št. 606/2013, UL L 181.

³⁰ Priporočilo 2013/142/EU, UL L 79, str. 29.

³¹ COM(2012) 614 final z dne 14. novembra 2012.

³² Evropski parlament, dokument št. A7-0340/2013.

³³ Priporočilo Sveta o učinkovitih ukrepih za vključevanje Romov v državah članicah, 9. 12. 2013.

Po analizi nacionalnega izvajanja **Vizumskega zakonika**³⁴ glede pravice do pritožbe proti zavrnitvi/razveljavitvi/preklicu vizuma je Komisija izpostavila številna vprašanja o združljivosti nacionalne zakonodaje z določbami Vizumskega zakonika in Listine. Ugotovila je, da pravica do učinkovitega pravnega sredstva iz člena 47 Listine zahteva, da pritožba proti zavrnitvi, razveljavitvi ali preklicu vizuma vključuje dostop do pravosodnega organa kot edine ali zadnje stopnje za pritožbo. Uradni opomini so bili poslani več državam članicam.

Leta 2012³⁵ je Sodišče razsodilo, da hitro in korenito znižanje starostne meje za upokojeve sodnikov, državnih tožilcev in notarjev na Madžarskem ni v skladu z Direktivo 2000/78, ki zagotavlja, da se na področju zaposlovanja v celoti spoštuje načelo nediskriminacije, priznано v členu 21 Listine. Po uspešnem dialogu s Komisijo je Madžarska marca 2013 sprejela zakon, ki zagotavlja rešitve za vsa izpostavljena vprašanja ter pravilno in celovito izvaja sodbo Sodišča.

Nazadnje je Komisija v zvezi z **varstvom podatkov** spremljala avstrijsko izvajanje sodbe Sodišča iz leta 2012³⁶ o pomanjkanju neodvisnosti nadzornega organa za varstvo podatkov. Avstrija je spremenila svojo zakonodajo o varstvu podatkov in zagotovila, da člana organa, ki vodi tekoče zadeve, nadzoruje samo predsednik organa in da organ ni več del urada zveznega kanclerja, temveč ima svoj proračun in osebje.

3.4. Nadzor Sodišča nad institucijami EU

Upoštevanje Listine v institucijah EU je pod nadzorom Sodišča, ki je izdalo več sodb za zagotovitev, da institucije EU delujejo v skladu z Listino. Te sodbe se navezujejo tudi na to, kako dobro so zakonodaja in sklepi EU, naslovljeni na posameznike, usklajeni z Listino.

EU lahko nalaga kazni ali omejevalne ukrepe, ki lahko vplivajo na temeljne pravice osebe, kateri so izrečeni. V sodbi v zadevi *Kadi II*³⁷ na pritožbeni stopnji je Sodišče pojasnilo nekatere postopkovne pravice oseb, osumljenih povezav s terorizmom, vključno s pravico do dobrega upravljanja, pravico do učinkovitega pravnega sredstva in pravico do nepristranskega sodišča (člena 41 in 47). Sodišče je **zagotovilo zaščito temeljnih pravic in svoboščin ter hkrati priznalo nujnost boja proti mednarodnemu terorizmu**. Komisija je zamrznila sredstva Y. A. Kadija in s tem izvršila odločbo odbora za sankcije pri ZN v okviru resolucije Varnostnega sveta ZN. Sodišče je navedlo, da Komisija ni predložila informacij ali dokazov v podporo trditvam o vpletenosti Y. A. Kadija v dejavnosti, povezane z mednarodnim terorizmom (te trditve je strogo zanikal), zato zadevne trditve niso upravičevale omejevalnih ukrepov, ki so bili proti njemu sprejeti na ravni EU.

Institucije EU so ne glede na resolucije Varnostnega sveta ZN v številnih primerih sprejele sklepe in uredbe za zamrznitev sredstev oseb in organov, ki so jih opredelile kot vpletene v širjenje jedrskega orožja. Nekatere zadevne osebe in organi so vložili tožbo za razglasitev ničnosti teh sklepov. Splošno sodišče je v številnih sodbah³⁸

³⁴ Uredba (ES) št. 810/2009, UL L 243.

³⁵ Sodba Sodišča z dne 6. novembra 2012, *Komisija proti Madžarski*, C-286/12.

³⁶ Sodba Sodišča z dne 16. oktobra 2012, *Komisija proti Avstriji*, C-614/10.

³⁷ Sodba Sodišča z dne 18. julija 2013, *Komisija in drugi proti Kadi (Kadi II)*, C-584/10 P, pritožba v zadevi z dne 18. julija 2013, *Kadi proti Komisiji (Kadi I)*, T-85/09.

³⁸ Sodba Splošnega sodišča, združeni zadevi *Bank Melli Iran*, T-35/10 in T-7/11; *Persia International Bank*, T-493/10; združeni zadevi *Export Development Bank of Iran*, T-4/11 in T-5/11; *Iran Insurance Company*, T-12/11; *Post Bank Iran*, T-13/11; *Bank Refah Kargaran*, T-24/11; *Europäisch-Iranische Handelsbank AG*, T-434/11; združeni zadevi *Naser Bateni*, T-42/12 in T-181/12; *Good Luck Shipping*,

razveljavilo ukrepe institucij EU proti več tožečim strankam. Ugotovilo je, da institucije EU niso predložile dovolj dokazov, ki bi upravičili sprejete ukrepe, in da so v nekaterih primerih institucije EU kršile obveznost obrazložitve in razkritja dokazov.

V zadevi *Besselink*³⁹ je Splošno sodišče uveljavilo **pravico dostopa do dokumentov** iz člena 42 Listine in razglasilo ničnost dela sklepa Sveta, ki zavrača dostop do dokumenta o pristopu EU k EKČP. Sodišče je razsodilo, da je Svet naredil napako pri presoji, ko je zavrnil dostop do ene od pogajalskih smernic, ki jih je sprejel. Stališče, izraženo v tem dokumentu, je bilo že poslano strankam v pogajanju. Zato njegovo razkritje ne bi moglo ogroziti zaupanja med strankami v pogajanju.

Ti sklepi so bili sicer naslovljeni na posameznike, vendar Sodišče nadzoruje tudi zakonodajne akte EU, naslovljene na države članice.

Sodišče je pregledalo **skladnost Okvirnega sklepa o evropskem nalogu za prijetje**⁴⁰ s **členoma 47 in 48 Listine**. Sodišče je bilo vprašano, ali lahko država članica predajo osebe, ki je bila obsojena v odsotnosti, pogojuje s tem, da je obsodba lahko predmet preizkusa v odreditveni državi članici, da bi se izognila zoževanju pravice do poštenega sojenja in pravice do obrambe, ki sta zagotovljeni z ustavo države članice, ki predaja zadevno osebo⁴¹. Sodišče je razsodilo, da je Okvirni sklep o evropskem nalogu za prijetje v celoti skladen z Listino. Pogojevanje predaje osebe z zahtevami, ki niso določene v Okvirnem sklepu, bi ogrozilo načeli medsebojnega zaupanja in priznavanja, ki naj bi bili z navedenim sklepom okrepljeni, in bi bila torej ogrožena njegova učinkovitost.

4. VLOGA EKČP

Zgolj dejstvo, da se Listina uporablja samo, ko države članice izvajajo pravo EU, ne pomeni, da obstaja vrzel v zaščiti temeljnih pravic. Posamezniki imajo dostop do nacionalnih pravnih sredstev, ko jih izčrpajo, pa lahko vložijo zahtevek pri Evropskem sodišču za človekove pravice, kar je v skladu z EKČP, katere pogodbenice so vse države članice EU.

Z Lizbonsko pogodbo je bila EU naložena obveznost, da pristopi k EKČP. Aprila 2013 je bil dokončno oblikovan osnutek sporazuma o pristopu EU k EKČP, kar je mejnik v pristopnem procesu. V naslednjem koraku je Komisija Sodišče prosila za mnenje o osnutku sporazuma.

5. ZAKLJUČEK

V letu 2013 je Sodišče obravnavalo veliko zadev v zvezi z uporabo Listine na nacionalni ravni. Iz tega je razvidno vedno večje medsebojno vplivanje Listine in nacionalnih pravnih sistemov. V tem okviru ima sodba v zadevi *Åkerberg Fransson* pomembno vlogo pri nadaljnji opredelitvi uporabe Listine s strani nacionalnih sodnikov v državah članicah, čeprav se sodna praksa v zvezi s tem še vedno razvija in se bo verjetno neprestano izpopolnjevala.

T-57/12, in sodba z dne 6. septembra 2013, *Iranian Offshore Engineering & Construction Co. proti Svetu*, T-110/12.

³⁹ Sodba Splošnega sodišča z dne 12. septembra 2013, *Besselink proti Svetu*, T-331/11.

⁴⁰ Okvirni sklep 2002/584/PNZ, kakor je bil spremenjen z Okvirnim sklepom 2009/299/PNZ, UL 2009 L 81, str. 24.

⁴¹ Sodba Sodišča z dne 26. februarja 2013, *Stefano Melloni proti Ministerio Fiscal*, C-399/11.

Nacionalni sodniki so ključni akterji pri udejanjanju pravic in svoboščin iz Listine, saj neposredno zagotavljajo, da posamezniki dobijo popolno pravno varstvo v primerih nespoštovanja temeljnih pravic v okviru prava EU.

Institucije EU si močno prizadevajo zagotoviti dosledno uporabo določb Listine, odkar je postala pravno zavezujoča kot primarno pravo EU. Med zakonodajnimi postopki je treba skrbno proučiti vsakršen vpliv na temeljne pravice, predvsem na stopnji oblikovanja končnih kompromisnih rešitev. Za doseg tega cilja je potrebna močna medinstitucionalna zavezanost.

Pravne akte EU je zaradi kakršnih koli kršitev temeljnih pravic mogoče izpodbijati tudi pred Sodiščem. Sodišče nadzoruje tudi države članice, vendar samo v primerih, ko izvajajo pravo EU. Zunaj tega področja države članice uporabljajo lastne nacionalne sisteme temeljnih pravic. To je jasna in namerna odločitev, ki so jo države članice sprejele, ko so oblikovale Listino in Pogodbo.

Institucije EU morajo storiti več, kot samo spoštovati pravne zahteve, ki izhajajo iz Listine. Še naprej morajo izpolnjevati politično nalogo spodbujanja kulture temeljnih pravic za vse, tj. državljane, gospodarske subjekte in javne organe. Dejstvo, da je Komisija prejela več kot 3 000 pisem splošne javnosti v zvezi s spoštovanjem temeljnih pravic, kaže, da se posamezniki zavedajo svojih pravic in zahtevajo, da se jih spoštuje. Komisija podpira njihova prizadevanja.